

הדור הבא של הגילוי המוקדם בדיקת דם אחת ליותר מ-50 סוגי סרטן

לאישה

הדור הבא של הגילוי המוקדם: בדיקת דם אחת ליותר מ-50 סוגי סרטן

בדיקת הדם "גלרי" מסוגלת לזהות אותות העשויים להעיד על יותר מ-50 סוגי סרטן, לעתים עוד לפני הופעת תסמינים. ד"ר גלי פרל, אונקולוגית בכירה, מסבירה כיצד פועל מנגנון הדיהוי ולמי הבדיקה עשויה להתאים

מאת יענת מנהרדט | מושג מטעם: אונקוטסט

ד"ר גלי פרל

שילית, הסבירות שאין בגוף גידול סרטני היא כ-99.2%. עם זאת, חשוב להבין שהתוצאה משקפת את מועד ביצוע הבדיקה, ולכן ההמלצה היא לחזור עליה אחת לשנה. חשוב גם להדגיש שבדיקת גלרי אינה מחליפה את בדיקות הסקר המקובלות. יש להמשיך לבצע בדיקות כמו ממוגרפיה, פאפ ובדיקת דם סמיו בצורה, בין היתר משום שהן מסוגלות לאתר גם מצבים טרום-סרטניים.

עד כמה הבדיקה יעילה? נתונים משני מחקרים גדולים, שהוצגו לאחרונה בכנס האונקולוגיה האמריקאי ASCO, מספקים תמונה מעודדת. המחקר הראשון, שנערך באנגליה, בחן את שילוב בדיקת "גלרי" לצד בדיקות הסקר המקובלות. החוקרים מצאו כי השילוב הוביל לעלייה של 16% באבחון מקרי סרטן בשלבים מוקדמים ולירידה של 14% במקרים שאובחנו במחלה גורמת שאינה ברת רפוי. המחקר השני, שנערך בארצות הברית, בחן את ביצועי הבדיקה בתנאי "העולם האמיתי" בקרב משתתפים שעברו בדיקות סקר בהתאם להמלצות הרופא והעדפותיהם האישיות. גם כאן נמצאו תוצאות מעודדות: שילוב בדיקת גלרי הגדיל פי 6.5 את מספר מקרי הסרטן שאותרו, ויותר מ-70% ממקרי הסרטן שהתגלו באמצעותה היו בשלבים שבהם קיימות אפשרויות טיפול משמעותיות יותר.

האם בדיקת גלרי כלולה בסל הבריאות? "נכון לעכשיו לא. מדובר בבדיקה מתקדמת, אך גם יקרה, ותקציב סל הבריאות בישראל מוגבל. בנוסף עדיין נדרש לבחון את השפעתה על ההישגות הכוללת של המטופלים. בשלב זה אנחנו יודעים שהיא מאפשרת לאתר יותר מקרי סרטן בשלבים מוקדמים ולהפחית את מספר המקרים שמתגלים רק בשלב 4".

כמה עולה הבדיקה? "עלות הבדיקה היא כ-5,000 שקל. בחלק מהביטוחים הפרטיים קיימת השתתפות בעלוותה, בהתאם לתנאי הפוליסה".

יהיה צורך בהמשך בירור רפואי. חשוב גם להדגיש שהסיכוי לקבל תוצאה חיובית שגויה נמוך במיוחד. מנגד, כאשר מתקבלת תוצאה חיובית ובבירור אכן מתגלה גידול סרטני, יש סיכוי טוב שהוא יאוחר בשלב מוקדם. יתרון משמעותי נוסף הוא שבמקרים רבים הבדיקה מסוגלת להעריך מאיזה איבר בגוף מגיע האות החשוד, כך שאפשר למקד את הבירור הרפואי, לצמצם בדיקות מיותרות ולהימנע מבזבז משאבים".

אם מתקבלת תוצאה שמצביעה על אות חשוד לסרטן, מה המשך הבירור? "כאשר הבדיקה מזהה אות חשוד, המטופל מופנה למכון לאבחון מהיר, שם מתבצע בירור בהתאם לממצאים. הבירור עשוי לכלול בדיקות הדמיה, ביופסיה ובדיקות נוספות, לפי הצורך. אם אכן מדובר

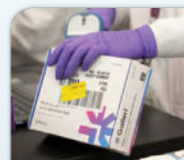
ד לא מזמן, בדיקות סקר נועדו בדרך כלל לחפש מחלה אחת בכל פעם - ממוגרפיה לסרטן השד, בדיקת פאפ לסרטן צוואר הרחם ובדיקת דם סמיו בצורה לסרטן המעי הגס. הבדיקות האלה הצילו וממשיכות להציל חיים, אבל מה לגבי סוגי סרטן שאין עבורם בדיקות סקר ייעודיות?

כיום, בזכות התקדמות הטכנולוגיה, מתאפשרת גישה חדשה: בדיקת דם אחת שמסוגלת לזהות אותות העשויים להעיד על יותר מ-50 סוגי סרטן, שונים, ובהם גם כאלה שאין עבורם כיום תוכניות סקר שגרתיות, כמו סרטן הלבלב, השחלה והכבד. במקרים מסוימים אפשר לזהות את האותות האלה עוד לפני הופעת תסמינים. כיצד פועלת הבדיקה, מה היא יודעת לזהות ולמי היא עשויה להתאים? ד"ר גלי פרל, אונקולוגית בכירה, מומחית לנידול מערכת העיכול ומנהלת היחידה לאשפוז יום אונקולוגי במרכז הרפואי רבין-ביליטון, מסבירה. מדובר בבדיקת "גלרי" שמתבצעת באמצעות דגימת דם פשוטה. במעבדה מחפשים מקטעי דנ"א חופשי המשתחררים מגידולים סרטניים למחזור הדם, ובאמצעות אלגוריתמים מתקדמים של בינה מלאכותית בודקים אם קיים "אות" המעיד על נוכחות אפשרית של גידול סרטני. כאשר מתגלה אות כזה, המערכת מסוגלת במקרים רבים גם להעריך מהו האיבר שממנו הוא הגיע.

"יחידות הבדיקה היא בכך שהיא מאפשרת לזהות בשלב מוקדם סוגי סרטן שעד היום אובחנו בדרך כלל רק לאחר שכבר הופיעו תסמינים, כמו סרטן השחלה, הלבלב והקיבה", אומרת ד"ר גלי פרל. "במקרים כאלה, גילוי מוקדם עשוי להגדיל משמעותית את אפשרויות הטיפול ואת סיכויי ההצלחה".

אחת הביקורות על בדיקות סקר רחבות היא החשש מפני תוצאות חיוביות שגויות, שעלולות לגרום לחרדה ולהוביל לבירורים רפואיים מיותרים. כיצד מתמודדים עם החשש הזה?

"בדיקה כזו בהחלט עלולה לעורר חשש, ולכן חשוב לקיים לפני ביצועה שיחה פתוחה עם המטופל ולהסביר שמדובר בבדיקת סקר, ושלא תתקבל תוצאה חיובית,

צילום: GRAIL

"גילוי מוקדם עשוי להגדיל משמעותית את אפשרויות הטיפול ואת סיכויי ההצלחה"

בגידול סרטני, אפשר ברוב המקרים להגיע לאבחנה בתוך כשבועיים.

מי צפוי להפיק מהבדיקה את התועלת הרבה ביותר? "הבדיקה מתאימה לכל אדם מעל גיל 50, אך יש קבוצות שעשויות להפיק תועלת רבה במיוחד. אלה כוללות נשים של תסמונות גנטיות, כמו BRCA או תסמונת לינץ', אנשים עם היסטוריה משפחתית של סרטן, גם אם לא נמצאה אצלם מוטציה גנטית, וכן אנשים עם גורמי סיכון, כמו מעשנים, חולים במחלות מעי דלקתיות, מחלות כבד ואנשים עם השמנת יתר".

אם מתקבלת תשובה שלילית, עד כמה אפשר להיות רגועים שאין סרטן?

"הבדיקה מדויקת מאוד. כאשר מתקבלת תוצאה